

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre . . . 8 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 „ — „

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . . . 10 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 frt 50 kr.

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 12 frt — sr.
Negyedévre . . . 3 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, augusztus 18.

Felemás nemzetek.

(b. i.) Amily bántó, visszatetsző hatása egy épület, melynek arányai nincsenek összhangban egymással, egy festmény, melynek színei kiállanak, — egy nemzet életében épp oly bántó, visszatetsző, sőt anyagilag káros is, ha gazdasági faktorainak egyike vagy másika túlfelül a másik rovására, vagy e tényezők nem egyeztetetők össze egymással. Megméthetetlen kára van ilyenkor a nemzeti vagyonosodásnak, mely a gazdasági tényezők dissonantiája miatt nem fejlődhetik a maga természetes arányaiban s így egyik másik tényező túltengése következtében visszamarad.

A gondviselés keze átvezérelt bennünket is minden társadalmi állapotban. Megpróbálkoztunk nemzeti bölcsőkorunktól egész mostanáig a javak termelésének csaknem minden nemével a halászat, vadászat rablás korától kezdve egész a mai kapitalisztikus rendszerig. E fejlődés menetében történt, hogy népünk számának szaporodása, megélhetési igényeink s földünk éghajlati viszonyai a földművelés erősebb kifejlését eredményezték, míg ezzel szemben más termelési ágak pld. az ipar nem fejlődtek, vagy csak igen kis mértékben a helyi szükséglet kielégítésére.

Ilyen s ehhez hasonló aránytalan fejlődés folytán keletkeznek a *felemás nemzetek*, melyekben egyes szervek, egyes tagok messze kinyulnak a tömeg fölött, csakugy mint a vetésből a mákfejek. Hogy mennyire

káros a nemzeti életre ez az egyoldalúság, az kitűnik hazai viszonyainkból mindjárt ott, amidőn mezőgazdaságunk egy-két évi nem sikerültével országos anyagi zavar áll be, de kitűnik az egyoldalúság baja egész szörnyűségével akkor, amidőn nálunk a mai viszonyokhoz alkalmazott egészséges, kapitalisztikus rendszer akar meghonosulni. Nem a rideg, kizsákmányoló s egyedül önczélokat hajhászó nemzetközi kapitalizmust értjük a kapitalisztikus rendszer alatt.

Ez utóbbi ugyanis a gazdasági ágak mindegyikének egyenlő, a viszonyokhoz mért arányos kifejlődését segíti elő s midőn ezt teszi, ugyanakkor meg kell küzdenie a már kifejlődött, vagy nem ritkán túl is fejlődött gazdasági ágakkal, melyek érdekeiknek csorbulását látják az elmaradottak vagy leromboltak kiépülésében.

Ezt a küzdelmet vetették fel nálunk jelenben a kiegyezés gazdasági kérdései a földművelés és az ipar között.

Az ügy logikai egymásutánban úgy áll, hogy az Ausztriával való gazdasági viszonyaink megállapításával számos gazdasági kérdés, mely eddig a megvalósítandó eszmék és jelszavak lomtarában hányódott-vetődött egyik kormányválságtól a másikig, — realizálható lenne, egy ilyen hányódott-vetődött kérdés most, mely mindenáron érvényesülni akar a nemzeti ipar kérdése. Kifejlődése igen sokat jelent gazdasági életünkben. Jelenti a nemzet fölöslegessé vált elemeinek felszivódását, nyersterményeinek egyszerűbb felhasználását, külkereskedelmi viszonyaink

alapos megjavulását, csakugy az irigy sors, mely oly nagy szerepet játszik nemzeti életünkben, a nemzeti ipar kérdését, — sajátságos közjogi viszonyaink szálaiba belegubanczolva — összeütközésbe hozta a még nemzetibb s tényleges földműveléssel. Sajnos, ez összeütközés már sokkal inkább előre haladt, semmint azt hallgatással agyon lehetne ütni. Ime! Ez a kapitalisztikus rendszer, mely már annyi nemzet közgazdasági életét a maga helyes eszközeivel felvirágoztatta, vagy mint fattyuhajtás a romboló nemzetközi kapitalizmus képében, vagy mint Eris almája jön közénk.

A szenvedélyes, heves hangok a mult hóban tartott vámtanácskozmányok után mindkét párt részéről hangzanak, melyek szenvedélyességüknél s túlzott követelődésüknél fogva már eleve is kizárják a méltányos kibontakozást. Így egyik részről utnak indított röpiratban kétségbe van vonva a magyar munkásnak ipari munkára való alkalmatossága; a másik oldalról pedig nem régen egyik fővárosi napilapban hangoztatták, hogy az a 45 millió, melyet a magyar mezőgazdaság terményeinek értékesítésével vesztené a külön vámterület mellett — nem nagy áldozat tőle. Ezek azok a nyurga mákfejek.

Igen nagy szolgálatot tenne az a valaki most e pillanatban a nemzetnek, a ki ez áldatlan küzdelemben levő gazdasági érdekek összeegyeztetésének módját kimutatná.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Elefánt alá temetve.

Angolból* fordította: Dr. Némethy Gyula.

Ismeretséget kötöttem Gordon Cumminggel, a hirneves vadászal s egyben elhatároztuk, hogy egy közös kirándulást fogunk tenni Afrika belsejébe. Cumming azonban elállott szándékától, jobbnak tartva otthon maradni kiállításával; nekem azonban több hasznos utasítást adott, mire én beszerezve minden szükséges dolgot utnak indultam. Két szekeret és két fogat tinót vettem, öt jó lovat s behatolva Afrikába kereskedtem és vadásztam tíz álló esztendeig. Nagy szerencsém volt s elefántsonot, bőrt, szarut adva el elég pénzre tettem szert arra nézve, hogy meglehetősen bőségben töltem élttem hátralevő napjait. De az ördög megkísértett, hogy még egy vadászkirándulást tegyek mielőtt elhagynám Afrikát s nyugati Ausztráliába költözni, amint azt eltökéltem magamban.

Szerencsésebb voltam a rendesnél — szekerem tele voltak, hanem akkor térvén vissza, mikor a légy megjelenik, marháim, lovaim egymás után hullottak el. Táborát ötve viz mellett s ott hagyva embereimet s népemet egy puskás emberrel nekiindultam, hogy keressek s találjak egy missió-állomást valami 60 mért-

földnyire s ott ökörfogatot szerezzek, mely továbbítsa javaimat, melynek értéke 1000 fontra rugott (több mint 10,000 frt!) Lassu vándorlás volt ez, mert dél Afrikában általában nagyon rossz gyaloglók az emberek s mindig állomást tartottunk ahol valamit lőttünk. Negyvenet már megtettünk a hatvan mértföldből s én azt reméltem, hogy a hátralevőt megteszszük huszonnégy óra alatt. Az út dombos volt, mély utakkal átszelve s mi a legváratlanabbul egy elefántcsordára bukkantunk. Bizony nagyon ott hagyhattuk volna. Hanem engem elfogott a kabzóság az agyarak után, melyeket néhány bika viselt, megöltem hármat, a negyediket megsebesítettem. Ez az egy nem akart elpusztulni. Vagy egy tuczat golyót küldtem belé, de ugy látszik, nagyon kedves lehetett az élete. Elvesztettük szem elől, de a mint nyomozzuk, egyszer csak ront nekünk. Én megmenekültem, valami kuszónövény alá bujva, de puskásom utjába állott s nehéz puskám mindkét lövegét fejébe tűzelte. Mielőtt a füst eloszlott volna, szegény társam már alaktalan tömeggé vált. Most már minden gondolatom a szörnyeteg halálára irányult, hogy megbosszuljam kísérőmet — hanem az hosszú hajtásba került. Végre egy magaslat csucsáról megpillantottam az állatot, néhány szikla közelében nyilván reám várva. Én hát megkerültem néhány dombocskát abban a reményben, hogy elég közel kuszhatom föl hozzá, hogy a kegyelem-lövést megadjam neki. El is jutottam a kitűzött helyhez szépen. Két szikla közt voltam s szorosan mellettük egy mély

árok volt, 7 láb széles, melyet könnyen átugorhattam, de a mely megállíthatott bár mely elefántot.

Éppen azon tündöttem, hogy előrelépjek, mikor az állat meglátott s tartott egyenesen nekem. Hat nyolcz lábnyira engedtem magamhoz, akkor azonban mindkét löveget neki-eresztettem, visszaugorva, hogy a gödörbe eshessék, de lábam elcsuszott s hanyat buktam abba s egy pillanat alatt teljes sötétségbe kerültem. Jól összerázódtam s mihelyt lábamra állottam, észrevettem, hogy eleven sirba kerültem A falak gránitból voltak, a felső nyílást pedig az elefánt roppant teste estében egészen elzárta. Gyufát gyújtottam, hogy tisztába jöjjenek helyzetemmel. Száraz galyak voltak a fenéken, a talaj fölött két lábnyira pedig egy belsőbb üreg. Csudálatos, egy csörgedező forrás is folyt egyik oldalon, mely egy kis hasadékban tünt el. Összegyűjtöttem a galyakat s több fáklyát csináltam. Kiszabadulni lehetetlen volt — hisz annak a hustömegnek megmozdításához ökörfogat kellett volna — én magamban meg se mozdíthattam.

Vadonban voltam. Hiába volt minden remény — senki se lakott azon a tájékon. Nem ismertem vadászt a ki a szomszédban lakott volna. A hithirdető, a kihez készültem, jó sportman volt s derék pajtás, de nem igen járhatótt arra, hiszen egy két mértföldnyire állomásától megkaphatott minden vadat. Nem volt egyéb kilátásom, mint lassu, kínos halál. A hőség fullasztó volt, épen annyi levegő járt,

* Wide World Magazine, July, 1898.

A király születés napja.

Az egész ország megünnepelte szokott hűségével a király születés napját s városunkban is teljes díszszel lett az megtartva.

A székesegyház megtelt ajtatoskodókkal, kik a királyért imádkoztak, meghallgatja az Ur a nemzet imáját királyáért.

Hatvan nyolczadik születésnap volt ez, mely idő egész nagy történelmi részt képez Európa életében, mely idő alatt a megpróbáltatások és csapások hosszú sorozata viharzott át az országokon és egyeseken, mikből bőven jutott a mi jó királyunknak is.

De a nemzet szeretete törhetlenül veszi körül a királyt és minden alkalommal igyekszik is ezt a szeretetet kimutatni, mintegy kárpótlásul a sok keserű perczekért, mik királyunkat oly sokszor felkeresték, az atyát, rokont ért csapások alakjában.

*

A hálaadó isteni tiszteletek.

Király őfelsége legmagasabb születésnapja alkalmából reggel 9 órakor a I. sz. kath. székesegyházban nagy egyházi pompával ment végbe a Te Deum és szent mise.

A fellobogózott utcákon már 8 óra előtt kivonult teljes díszben a honvédség s később az ünneplő közönséggel a kocsik hosszú sora.

A honvédség a templom előtt foglalt állást s a szent mise alatt dísztüzeket adott kiváló pontossággal.

A nagyszámu előkelő közönség között Beöthy László főispán, Szunyogh Péter alispán, dr. Bulyovszky József polgármester, Komlóssy József tanácsos, Dus László v. főügyész, dr. Perjéssy Mihály kir. ügyész stb. díszmagyarban voltak jelen.

A Te Deumot és az ünnepélyes szent misét dr. Schlauch Lőrincz bibornok tartotta, a káptalan tagjai és az udvari papság segédlete mellett.

Az isteni tisztelet után a honvédsapatok bevonultak a laktanyába.

amennyi okvetlenül szükséges az élethez. De mégis, nem estem végkép kétségbe. A húst meg keselyüket csalhat ide s talán néhány benszülött fogja követni azokat — no meg oroszlan is volt ott, majd megeszik a húst néhány nap alatt s akkor talán kimászhatok síromból.

* Néhány darab kétszersült volt a zsebemben — hogy puskámmal mi lett, nem tudtam, mert nem volt ott az üregben. Töltéseimet így nem használhattam. Palackomban volt egy kevés pálinka és ha nagyon megéhezném, vághatok a fölöttem fekvő Góliáthból. A gyufával takarékoskodnom kellett, mert csak egy skatulyával volt, bár nem igen lehetett az éjjelt a nappaltól másképp megkülönböztetni, mint a sakálók, hyénák s egyéb vadak ordításából. Hallottam szárnyuhogást s tudtam, hogy az utálatos madarak százával gyűlnek össze, de még azok se mehetnek sokra hatalmas csőreikkel a vastagbőrű szörnyeteg fölött, a mig a rothadás ki nem kezd.

A merevültség egy neme fogott el. Oroszlan ordítást nem hallottam, de a hiénák egyre vonítottak s amig ez tartott, tudtam, hogy éjjel van. Kétszersültem csakhamar elfogyott, szerencsére a kis forrás vize friss volt és hűvös.

Végre éhségtől hajtva késemmel vágtam egy darab húst felülről s megsütöttem a galyak tűzénél, de akkor meg a füst majd hogy meg nem fojtott; az étel pedig oly kemény volt és undorító, hogy lehetetlen volt lenyelnem. Végre oroszlan-ordítást hallottam s egy csattanás felülről meggyőzött arról is, hogy az óriási t est, a melyet a gázok fölfújtak, megrepedt. Most

Délelőtt 11 órakor a Czion templomban volt hálaisteni tisztelet őfelségeért, a melyen dr. Kecskeméti Lipót főrabbi tartott alkalmi beszédet.

Diszebéd a bibornoknál.

Délben 1 órakor előkelő vendégek gyűltek össze a bibornoki palotában ő Eminenciájája szives meghívására a diszebédre.

A bibornok szokott szivélyességével fogadta vendégeit s egy órakor helyet foglaltak a gazdagon terített asztaloknál.

Résztvettek a diszebédn:

ő Eminenciájától jobbra ültek:

Beöthy László főispán, Medvigy Mihály táblai tanácselnök, Virányi Géza honvéd-ezredes, dr. Marianeszku Athanáz táblabíró, Zajnay János prépost kanonok, dr. Bozóky Alajos kir. tanácsos, jogakadémiai igazgató, Czvek Kálmán táblabíró, Széchenyi Jenő kanonok, dr. Laurán Ágoston kanonok.

ő Eminenciájától balra: Winkler József v. püspök, Szunyogh Péter alispán, Sal Ferencz kir. tanácsos, nyug. polgármester, Darvassy Endre kir. tanácsos, nyug. pénzügyigazgató, Dobosfy Alajos kir. táblabíró Kovács S. honvédelezredes, Des Echeroller Kruspés Károly, Geleon Albert táblabíró, Goldis József püspöki helynök;

ő Eminenciájával szemben: dr. Bulyovszky József polgármester, ennek jobbján Schlauch Nándor jószágigazgató és dr. Bognár István apátkanonok, balján: Papp János megyei főjegyző és Bunyitay Vincze kanonok.

Továbbá: Gyalokay Lajos, Schöpflin Ágoston, Velyáczky Gyula, Szabadhegyi Géza, Markovits Antal, Szabó József, Lausch őrnagy, Cziffra Gerő, Hlatky Endre, Dencs János, Lukács őrnagy, Nogely István, Kucsovsky Lajos, Kottauchek őrnagy, dr. Grósz Albert, dr. Perjéssy Mihály, Szunyogh Lóránd, Hoványi Gyula dr. Rádi Ódön, Kenéz Sándor, Fáy-Kiss törzsorvos, Gyöngyössi Lajos, Száhlender Károly, dr. Hoványi Géza, Dús László, Szmazsenka Ernő, dr. Miskolczy Ferencz, Osterlamm Ármán, Faliczky Viktor, Krüger Viktor, Papp Oszkár, Tóth Imre, dr. Fráter Imre, Gábrilly Lajos, Géczy Lajos, dr. Korda Kálmán, Jancsó Dezső, Hanzély István, dr. Wimmer Julian, dr. Schweiger Ede, Janky József, Nagy Gábor esendőr-százados, Mesterházy Kálmán, Bozóky Béla, Philippovits százados, Földes Károly, Lukács Gusztáv, Schwarcz Géza százados, Mezey Mihály, Rees

hát két és négylábuak fölfalhatták, de elég korán-e arra, hogy meg legyek mentve? Félttem, hogy nem, mert éhség és a szabadlevegő hiánya lassan bár, de biztosan ölnek.

Kétségbeeséstől hajtva éppen vágni akartam újból a már rothadt húsból, midőn egyszerre záport érzek esni rám s meggyújtva egyet megmaradt gyufáim közül, borzadva veszem észre, hogy nemcsak a talajt fedi több hüvelyknyi vastagon pondró-réteg, hanem a férgek egyre hullanak záporban rám.

A kisebb üreg felé tántorogtam s ott eszméletem elhagyott. Mikor megint fölébredtem, ágyban találtam magamat, a hithirdető és felesége ápolása alatt* s napokba került, amig elmondhatták, hogy kerültem hozzájuk, — mert amint fájdalom! csakhamar észrevettem, lábaim le voltak vágva térdem alul. Majd visszaesés következett be s én három álló hónapig élet s halál közt lebegtem. Sohase hálálhatom meg életemben a hithirdetőnek és nejének jószágát, ápolását. Mikor egy kissé fölépültem, kivittek a verandára s ott elmondták, hogy néhány busman, a keselyűk vijjogásától odacsalogatva, jött ama helyhez. Nyöszörgést hallottak s félrevonszolva a szörnyeteg csontvázát, hogy kihuzzassák agyarárt, megláttak engem. Kiemeltek síromból s elcipeltek a missió-állomáshoz, ahol aztán le kellett vágni mindkét lábamat, mert a férgek kikezdték azokat s egy-két nap alatt rothadás állott volna be. Nyolcz napig voltam a sírban s merő csuda, hogy meg nem haltam ott.

* Angol protestáns hithirdető.

L. E., Saimsura, Hoffmann Henrik, Kürthy főhadnagy, Gerő Ármán, Ragány János, dr. Vueskics Gyula, Bileczky főhadnagy, Stark Gyula, Gaudnik Gyula, Ryán irországi papnöveldei igazgató, Dobrovniszky, Kovács Dénes, Fábry Károly főhadnagy, Peizer Károly, Beleznay Antal; továbbá az udvari papság: Fetser Antal titkár, dr. Szemethy Géza szentszéki jegyző, Mayer Antal, Nyári Ignác.

ő Eminenciájája az ötödik fogásnál felemelkedett helyéről s élénk tetszés között a következő remek pohárköszöntőt mondta:

A magyar nemzet mindig akkor volt legboldogabb amidőn királyával *egy* volt, amidőn büszkén föltekintett reá, mint nemzeti életének csúcspontjára.

Nagy királyaink alakjai a nemzet nagyságával egyidejűleg emelkednek ki a múltból. Szent Istvántól kezdve, — akinek nagy lelkében, terveiben egy nagy és boldog nemzet gondolata feküdt, — le a mai napig — és ezt hangsúlyozom — a mai napig nagy királyaink mintegy magokban testesítették meg azt, amit a nemzet nagyra törő szelleme elérni kívánt; s így a nemzet azt, amit az újabbkori államjogtudósok elméletben tanítottak, már hosszú századokon át gyakorolta, mert:

a királynak souverain hatalmában a nemzet souverain aspiratioi mintegy visszatükrözöttek és ebben nyilatkozott az *egység*; — de a nemzetnek hódolata királyára iránt, meghódolás volt egyszersmind egy nagy elv előtt, amelyre az Isten szava a történelem folyamán a magyar nemzetet tanította: *non est potestas nisi a Deo*. Nincs hatalom, hanem csak az Istentől.

Igen! Magyarországon a király akkor volt *erős*, amidőn a nemzet szeretetének gloriájában tündöklött és a nemzet akkor volt *nagy*, amidőn királyának tekintélye és hatalma által a jog és rend magaslatán megtartatott.

Ezen életközösségben rejlett az erő, a disharmoniában a hanyatlás.

Felséges urunk és királyunk, ma uralkodó dicső fejedelmünk is, ki ma születés napját üli, nemzeti önállóságunk fenntartásának, a trón és nemzet egyetértésének leghűbb őre. Nincs magyar szív, mely mély hálával nem hajolna meg a fejlődési erénynek ezen nagysága előtt, — nincsen aki nem érezné: mily kincs fekszik abban, ha kétes órákban a király a nemzet mellett áll, nincsen magyar, aki ne tudná, mennyi varázs fekszik a szeretetben, mely hosszú éveken át királyt és nemzetet egybeköt.

És azért ma lelkem egész bensőségével — és tudom, hogy ebben nemzetünk közérzetének vagyok tolmácsa — poharat emelek Felséges Urunk és Királyunk testi és lelki jólétére. Adja a jó Isten, hogy még sokáig büszkén magáénak nevezhesse a nemzet őt, hogy családi életének egéről a felhők elvonuljanak, s amidőn nemzetünk boldogítására irányzott törekvései a nagy Isten kegyelméből sikerülnek, családi körében is Felséges Asszonyunk és Király-nénk oldala mellett háborítatlan boldogságnak örvendjen.

Éljen a király!

Éljen a királyné!

A szép, hazafias beszéd nagy hatást tett a jelenlevő előkelőségekre, akik állva hallgatták meg a pohárköszöntőt s végül lelkes éljenzésben adtak kifejezést hódoló szeretetüknek őfelsége iránt.

A bibornok az ebéd végeztével még sokáig szíves nyájassággal társalgott vendégeivel.

Az ebéd alatt nem volt zene, mivel a József-ezred zenekara a nagygyakorlatokon távol van.

A diszebéd menu-je a következő volt:

Consommé a 'la Demitoff
Esturgeon a 'la gelée en Belle-vue.
Jambon braise a 'la Neapolitanes.
Filet's de dinde a 'la Toulouse.
Reine de chevreuil rőti Compot melée.
Pauding a 'la Capinet air frombois.
Glacé varies.

*

Tegnap délben Ő Felsége születés napjának tiszteletére diszebéd volt a helybeli honvéd ezred tisztai étkezdéjében, amelyen részt vett az egész honvéd tisztikar és a közös hadsereg itt lévő tisztjei. Az első pohárköszöntőt Ő Felségére a rangidősebb százados mondta. A kedélyes ebéd a késő délutáni órákig tartott.

*

Pecze-Szöllősön szintén megülték a király születésnapját. A róm. kath. templomban ünnepélyes »Te Deum« volt; amelyen nagy számban megjelent a község lakossága. A községi és egyházi épületeket ez alkalomból fellebegtették.

Uj polgári és katonai kitüntető érmek.

A hivatalos lap tegnapi száma három királyi kéziratot közöl, egy »Hadparancs«-ot és két gróf Goluchowski-hoz intézett legfelsőbb rendeletet, melyek szerint Ő Felsége uralkodásának 50 éves évfordulója alkalmából három új kitüntető érmet alapít, egyet katonai erények jutalmazására.

A katonai érmet aranyból és bronzból készül, rajt a király képe körirattal, a hátlapon pedig e két szó: »Signum Memoriae«. Az alapító levél a következő:

Hadparancs.

Isten kegyelméből mint legfőbb hadur 50 év óta véderőm élén állva, szívem benső óhaját képezi, hogy véderőmnek, a mely Nekem — és ez által a monarchiának — minden örömben és bánatban a leghivebb és legtisztább kötelességteljesítéssel szolgált, kegyelmem és hálás elismerésem egy újabb bizonyítékát adjam.

Ezen érzelmeimtől indítva, fegyveres erőm és csendőrségem számára egy érmet alapítok, a melyre azon személyek tarthatnak igényt, kik az általam jóváhagyott alapszabályokban megjelölve vannak.

Kelt Ischlben, 1898. évi augusztus hó 18-án.

FERENCZ JÓZSEF, s. k.

»Jubileumi érmet állami polgári alkalmazottak részére« czímet viseli a másik új érmet, mely bronzból készült s a Felség arczképe van rá verve körirattal. Az alapító levél a következő:

Kedves gróf Goluchowski!

Hálásan méltányolva az állami polgári alkalmazottak által kipróbált hű kötelességérzéssel Nekem, Hazámnak és az államnak tett szolgálatokat, uralkodásom kezdete napjának 50-dik évfordulója alkalmából indítva éreztem Magamat, hogy egy érmet alapítsak, mely a mellékelt, általam jóváhagyott Szabályzat értelmében mindazoknak odaitélendő, kik az 1848. évi december hó 2-dikától 1898. évi december hó 2-ig terjedő idő alatt állami polgári szolgálatban vagy ezzel hasonló minőségű alkalmazásban működtek.

Ez érmet alapítása tekintessék az állami polgári hivatalnokok és alkalmazottak egész testülete iránti jóakaratom és atyai hajlandó-

ságom újabb tanujelének és azon elismerés bizonyosságának, melyre a közjónak szentelt szolgálatok Nálam mindenkor a legteljesebb mértékben számíthatnak.

A midőn ez elhatározásomról értesitem, egyszersmind utasítom Önt, hogy az ez ügyben szükséges további intézkedéseket megtegye.

Kelt Ischlben, 1898. évi augusztus hó 18-án.

FERENCZ JÓZSEF, s. k.

A harmadik érmet »Diszerelem negyven évi hű szolgálatokért« czímet viseli s a királyi mellképét viseli a szokásos körirattal, adományoztatik rang, állás, nemi különbség nélkül. Rang szerint az ezüst érdemkereszt után következik. Alapító oklevele a következő:

Kedves gróf Goluchowski!

Uralkodói jogaim egyik legszebbikének tekintetem mindenkor azt, hogy a buzgó kötelességteljesítést és kiváló szolgálatokat elismerésem külső jelével jutalmazzam.

El is tekintve azonban ilyen érdemeiktől, a hű kitarítás egy és ugyanazon szolgálatban már maga is általam különös meglepéssel méltányolt körülmény, mely mindazáltal eddig csak szörványos esetekben vétethetett látható kitüntetés alkalmául.

Hogy tehát jövőben, rangra és nemre való tekintet nélkül, mindazoknak, kik egy és ugyanazon szolgálatban szakadatlanul különösen hosszú időn át hiven és lelkiismeretesen teljesítették kiszabott kötelességüket, elismerésem maradandó jelét nyújtsam és ezzel másokat is a hű kötelességteljesítésben való kitarásra buzdítsak, uralkodásom kezdete napjának ötvenedik évfordulójában óhajtott alkalmat találok egy érmet alapítására, mely a »Diszerelem negyven évi hű szolgálatokért« czímet fogja viselni s melynek alapítása napjaul az 1898. évi december 2-dika lesz tekintendő.

Ez érmet örök időre tanuskodjék a becsületről, mely a szolgálatban való hűséget és kitarítást megilleti; legyen egyuttal bizonyossága a honatyai jóakaratra, melylyel Monarchiám minden honosa iránt egyenlő mértékben viseltetem.

Amidőn Önt ezen akaratnyilvánításomról az ezen ujon alapított érmet adományozásának feltételeit és módzatait megállapító, általam jóváhagyott szabályzat átküldése mellett, értesitem, utasítom Önt, hogy a szükséges további intézkedéseket megtegye.

Kelt Ischlben, 1898. évi augusztus hó 18-án.

FERENCZ JÓZSEF, s. k.

Az ujonnan felfedezett ótományi falfestmények.

Irta: Dr. Némethy Gyula.

A »Tiszántul« nemrég azt a rendkívül érdekes hírt közölte, hogy az Érmelléken fekvő Ótomány község jelenleg református templomában, melynek rövid leírását és képét Bunyitay nagy történelmi munkájában találhatjuk, egy villámcsapás következtében szükségessé vált építkezés közben régi falfestményeket fedeztek fel. Mihelyt időm és körülményeim engedték fölkerestem Érmellék e csinos kis faluját s most már, tegnapi utam után azon kellemes helyzetben vagyok, hogy régészeti kirándulásomról a nagy közönség előtt beszámolhatok.

A XIII. századból származó templomnak csak középső falai voltak régiek. A villám a tornyot érte ugyan, de a szentély már annyira rozoga állapotban volt, hogy azt is meg kellett újítani. Tegnap már az új szentély falakat rakták* s így csak azon néhány falfestményről adhatok számot, amely a hajó két oldalán található. Szabó Kálmán ev. ref. lelkész ur szíves tudósítása szerint a szentély falain nem találtak semmit, aminek másképp nem tudom ma-

* Már t. i. a templom hátsó részének falait, ahol katolikus időkben a szentély volt.

gyarazatát adni, minthogy a szentély már nem volt a régi, középkori templomból való. A hajó északi oldalán került elő a mészréteg alól a következő képsorozat, amely nagyjában egyforma méretű fehér és (most már) téglavörös csikos keretbe van belefoglalva. Egy-egy képkeret vagy mező akkora, hogy abban állva egy középtermetű alak helyet foglalhat. Az első kép igen megrongálódott. Jobbra fenn egy szentnek diczkoronáját, dicsfényét látni csupán, fejéből alig látszik valami. Balra a felső szegletben egy kis szárnyas angyalfej, alatta fölismerhetetlen részletek. A második képen királyi hölgy képe látszik, paláttal, Nagy Lajos korabeli hajviselettel. Jobb oldalán kereszt emelkedik vele egyenlő magasságban. E keresztből arra következtetni, hogy a kép Sz. Ilona császárnét a szent kereszt fölhalálóját ábrázolja. Csipőn ül a képből nem igen látszik semmi. A harmadik képen egy szent nő alakját látni. Arcát nem lehet megkülönböztetni. Kezében kapesos könyvet tart. A negyedik képen egy hajkoronás barát képét látjuk. Jobbjában könyvet, baljában nagy, különös alakú botot tart. Kámzsája nyakánál pompásan van kidolgozva. Fölötte román betűs, olvashatatlan írás. Az ötödik kép szélesebb az eddigieknél, két nő alak látható rajta. Mindkettőnek nyakát elvágja az ablak, melyet a múlt évszázadban barbár módra vágtak a falba. Jobb oldalt egy szent nő palástos alakja, kezében bot s egy párnás korona-féle főveg keresztel. Baloldalt Mária kékpalástos alakja a pólyákba burkolt kis Jézussal. A kis Jézusból csak a dicsfény látszik, s a pólya szalagja. A következő hatodik képből annyi látszik, hogy valami a ak lehetett.

A hajó délkeleti oldalán még egy kép maradt: karcsu nőalak, diszes öltözetben, felül széles, alsó karban sima keskeny ruhaujjal, XI. század elejére való hajviselettel. Jobb kezében egyszerű botot tart, balja valamire támaszkodott, de amiből immár alig látszik egyéb, mint egy czimerpaizsra emlékeztető töredék. Fölötte romai betűk, szép fejlett alakkal: S. GEIS(?) A többinek véget vetett az idő.

Ami a képek általános jellegét illeti, azok műértéke természetesen nem valami nagy, hiszen egy kis falusi templom képeiről van szó; azonban már maga a tény, hogy ugyszólván az egész templom be volt festve, mutatja, mily igényekkel építették, s szerelték föl hazánkban is a középkorban még a jelentéktlenebb falusi templomokat is. A román betűk alakja, a ruházat jellege után ítélve aligha csalódunk, ha a képek keletkezését a XIV. sz. második felébe helyezzük. A reformáció után természetesen fehérre meszelték e templom falait is, mint a protestánsok alakított többi templomokét, a mostani restauráció pedig tönkre tette a képeket, úgy hogy annak nagyrészét, amit leirtunk, a képzelet segítségével lehet kiegészíteni csupán. A képek egész meglevő felülete is annyira tele van csákányütötte lyukakkal, hogy a képek restaurálásáról alig lehet szó. E sorok írója czeruzával hamarjában levázolta valamennyit, hogy emlékeztük ne vesszen el teljesen.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

* Király-gyakorlatok. A 37-ik gyalogezred egy hatalmas marsot téve Lippán, Tibisen, Gyarmatán, Temesváron, Szabadfalun, Zsebe-

lyen, Sipethen kersztül, f. hó 16-án érkezett meg Ferendiára egy-egy éjjelt töltve e helyeken. Ferendián 10 napig fog tartózkodni az ezred. A brigade-gyakorlatok a 39-ik gy. ezreddel továbbá a brigádhoz tartozó huszár és műszaki csapatokkal Latsch vezérőrnagy vezetésével folytak le. F. hó 16-án voltak a divisio-gyakorlatok Pokorny Herman altábornagy vezérlete alatt. Az első ütközet Ferendiától mintegy 20—25 kilométer távolságra történt a 23-ik honvéd gy. ezreddel egy 215 mtr. magas hegyen.

A király-gyakorlatok közeledését ezen a vidéken igen lehet érezni, már a szörnyű nagy drágaságot tekintve is. A csapatok már mind koncentráltattak Buziás köré. Jelenleg Buziástól a 37-ik ezred körülbelül 25 kilométernyi távolságra van s még közelebb fog marscholni egy majdnem mellette levő falucskába. Bent Buziáson csak az aradi 33-ik ezred fog tartózkodni, mivel a Corps-comandó parancs szerint az ezred fogja adni őfelségének az őrséget.

Az eddigi gyakorlatok eredménye kielégítő s csodálatos, hogy a tavalyihoz képest nagyon csekély a megbetegedettek száma. Eddig a kórházba vittek 20 embert s körülbelül 20—40 közt váltakozik a maródiak száma naponként a 37-ik ezredből.

Az ezred, az elmaradott szegényes helyeken igen sokat szenved az esőtől, melegtől, hideg éjszakáktól. Őfelsége születésnapját Ferendián ünnepelte az ezred a szabadban. A tábori mise után a tisztikar bankettet rendezett.

* **Katonai kinevezések.** A hivatalos lap tegnapi száma tömeges katonai kinevezéseket közöl, melyek közül közöljük a következőket: 1898. évi szeptember 1-től számítandó ranggal kineveztetett s i g e t á c i S a b o l o v Károly a 37. gy. ezredhez, gróf Haller Jenő a 7. huszár ezredhez hadnagyokká a thereriáni akadémiából; tényleges állományba helyezett Heicz Gyula a nagyváradi 4. honv. gy. ezredhez, tényleges állományba helyezett továbbá Przi bislawsky Ferencz tartalékos hadnagy a cs. és kir. 43. gy. ezredtől a nagyváradi 4. honv. gy. ezredhez. A m. kir. honvédség tényleges állományába kinevezettek tiszthelyettesekké a Ludovika-Akadémia IV. évfolyamát végzett növendékek: Szeremlei Császár Ákos és Helc Arisztid a nagyváradi 4. honv. gy. ezredhez, Hegyesi Péter az eszéki 28., Fényes Lóránd és Szervánszky Jenő a debreczeni 3. honvéd gyalogezredhez.

* **Orvos-automata.** Miután az automataipar hadat üzent a vendéglősöknek és a vegyeskereskedéseknek, legújabb idő óta az orvosokkal is ki kezd. Hollandiában, mint egy technikai folyóirat közli, immár olyan automatákat gyártanak, melyek az orvosoknak csinálnak konkurencziát. Ez az automata egy hiányosan felöltözött embert ábrázol, a kinek testén különböző helyeken egy-egy betegség neve van felírva olyan betegségeké, melyek könnyen felismerhetők vagy a mit a beteg nem teveszthet össze mással, mint például fogfájás, hideglelés, fejfájás stb. Bizonyos összeget bedobva, a betegnek az automata olyan gyógyszerrel szolgáltat ki, a minőt az — betegségének megfelelően — óhajt. Az automata bölcsesége azonban nem végtelen és a kényesebb betegségeknek nem gyógyszerrel ad, hanem a legközelebb lakó orvosok címét közli egy kis papírlapon, mely nyílásán kiesik.

* **Csinosodik a város.** A törvényszéki palota építése már be van fejezve, csupán a belső részen festik az ajtókat s javítják ki az itt-ott előtűnő hiányokat vagy az állványok elhordásakor történt sérüléseket. A nagy mennyiségű faanyagot, a mit az építéskor állások-

nak használtak, eladták. A városi mérnöki hivatal már hozzákezdett a palota környékének rendezéséhez. A József sikátorban a vállalkozó készíti az aszfalt járdát. Korona-utca sarkától a palotáig, közvetlen a Ritoók-ház előtt lesz egy aszfalt járda, továbbá a virágágyakon kívül ivalakban kerül aszfaltjárda a palota elé. A palota és a rendezett-tér díszére válik városunknak.

* **A budapesti m. kir. állami felső (építő) ipariskolában** (Budapest, VII. ker., Damjanich utca 28/b szám alatt) a beiratás szeptember 1. napjától 5-ig tart. Az intézet rendes tanfolyamán a tanítás tartama 3 év. Az intézet végbizonnyítványa legalább két évi gyakorlati működés igazolása mellett jogot ad a k ö m ü v e s, a k ö f f a r a g ó vagy az á c s m e s t e r s é g önálló üzésére, legalább három évi gyakorlati igazolása mellett é p i t ő m e s t e r i vizsga letételére. A végzett tanulók, akik megelőzőleg IV. középiskolai osztályt végeztek egy éves ö n k é n t e s e k lehetnek. A felvételhez szükséges: a) legalább a 15 életév betöltése; b) legalább négy középiskolai (gymnásiumi, reál vagy polgári) osztály jó sikerrel történt bevégezése; c) legalább 2 havi építkezési gyakorlat igazolása; d) felvételnek továbbá az építő ipari szakiskolák első két évfolyamát jelesen végzett tanulók. A beiratási díj egész évre 2 frt, a tandíj félévenként 10 frt. Az igazgatóság készséggel szolgál felvilágosítással.

* **Halálozás.** Püspökinek közszeretben álló plébánosát, dr. Karácsonyi Jánost mély gyász érte. Édes atyja halt meg. Alig pár nappal ezelőtt ünnepelte hivatalba iktatását a tudós pap, körülvéve őszinte tisztelet és szeretettől s most öröm napja után közvetlenül érte a bár előre sejtethető, de igen súlyos vesztesség édes atyja elhunytával. A család következő gyászjelentést adott.

Alulírottak fájdalomtól megtört, de Isten akaratján megnyugvó szívvel jelentik a szeretet férjnek, édes atyának és testvérnek id. **Karácsonyi Jánosnak** keresztestény béketűréssel viselt hosszú, kinos szenvedés s a haldoklók szentségeinek ájtatos felvétele után folyó év és hó augusztus 16-án, délután fél 3 órakor életének 73-ik évében történt gyászos elhunytát. — A megboldogult hült tetemei folyó hó 18-án délután 4 órakor fognak a gyulai Szent-Háromság sirkertben a föltámadás reményében nyugalomra tételni. Az engesztelő szent-mise áldozat ezt megelőzőleg folyó hó 18-án reggel 7 órakor a gyulai főtemplomban fog bemutatni az egek Urának. Ezen végbizonnyítást az elhunytak rokonai, barátai és ismerősei tisztelettel meghívotnak. Kelt Gyulán 1898. augusztus 17-én. Papp Teréz özvegye. Karácsonyi Lukács testvére. Karolina, János, Károly, Terézia, Mária, Anna gyermekei. »Boldogok, kik az Urban hálnak meg!«

* **A hadapródiskola felülvizsgálata.** A nagyváradi honvéd hadapródiskola parancsnoksága, mivel az építkezések befejeztettek, a lakhatási engedély kiadását kérte a várostól. A nagyszabású épületek felülvizsgálata ma, pénteken délelőtt 9 órakor lesz.

* **A szilagy-somlyó margittai vasút építése.** A bihari helyi érdekű vasút társaság megszerezte a margitta-szilagy-somlyói helyi érdekű vasút kiépítési engedélyt s így kilátásunk van arra, hogy a vasút vonalat rövid időn létesíteni fogják. A bihari vasút-társaság értesíti Biharvármegye alispáni hivatalát, hogy a margittai szilagy-somlyói vasút részére szükséges területek kisajátítási biztosítást Molnár József csikszeredai ügyvédet nevezték ki.

* **Az apja lánya!** Egy kedves, derék leány önfeláldozó bátor tetteről értesülünk, aki igazán élete kockáztatásával mentett ki egy kis leánykát a Körözs hullámaiból. Pár nappal ezelőtt történt a megemlítésre és őszinte dicséretre érdemes esett. A Kozsvari-utcán levő baptista imaház közelében ellepték a Körözs vizét a fürdőzők. Breier Hani nevű 5—6

éves kis leánykát a víz elsodorta, de a fürdőzők, bár látták a leányka küzdelmét, nem mertek segélyre sietni. A veszély hallatára oda sietett a közelből Rátkay Emilia, Rátkay József torna-tanár leánya s nem gondolva a veszedelemmel, a vízbe sietett a kis leány megmentésére. Sikerült is a fuldokló kis leánykát megfognia, ámde a sebes víz mindkettőjüket besodorta a part mellett levő cölöpök közé. Egy cölöp a bátor életmentő jobb lábát annyira megsértette, hogy az érzéketlenné lett. Így belekerültek egy vízforgóba, de a bátor leány itt is igyekezett a már elalélt kis leánykát félkézzel felszinen tartani. A parton állók a nagy küzdelem láttára elrémültek, de nem mertek segélyükre menni. Az utolsó percekbe egy homokrostáló ember közelítette meg a nagy veszélyben forgókat s oda nyújtotta lapátját, amelynek segélyével kijutott Rátkay Emilia a forgóból s magával élve kihozta Breier Hanit. A kis leánynak csak hamar semmi baja nem lett. Csak pár percz hja volt, hogy Rátkay Emilia nem lett áldozata jó szívének és bátorságának.

* **Ujabb sikkasztás.** Az utóbbi napokban mindennap történik valahol az országban sikkasztás. Most Pécsen fedeztek fel egy sikkasztást a pécsi kir. járásbírósnál. Halmai István járásbírósnál kiadó volt a sikkasztó, akinek a véghez vitt műveleteit egy pécsi ügyvéd fedezte fel, akinek 540 forintját sikkasztott el. A felfedezésre természetesen megkezdtek a nyomozást s idáig 3000 frt hiányt találtak, azonban még valószínűleg több is hiányzik. A nyomozás erősen folyik.

* **Mi kárt tettek a huszárok?** A Ferencz József lovassági laktanyában a Bécsbe eltávozott csapatok oly nagy mérvű rongálásokat tettek, hogy a város ezeknek saját költségén leendő kijavítását nem volt hajlandó eszközölni. A katonai parancsnokság belátván a város álláspontjának helyességét, abban állapodtak meg, hogy az okozott károk felbecsülése végett egy vegyes bizottság küldessék ki. A bizottság e hó 19-én, ma délután 3 órakor fogja megtartani ülését.

* **Szerencsétlenül járt földbirtokos.** Pécsről írják: Gyekényes somogy megyei községben Mikala István gazdag földbirtokos a mult napokban majdnem megölte a cséplőgépe. A földbirtokos ugyanis kiment a mezőre a gépéhez s ott vigyázatlansága folytán a ruhája bele akadt a gépbe ami azután elkapta. A gép a birtokosnak így a lábát eltörte. A földbirtokosnak ez idő szerint ez már a negyedik szerencsétlensége, ami ezzel a cséplőgéppel történik. Mikala lábát a törés-következtében amputálni fogják, mert orvosai, magas korát tekintve, nem biznak abba, hogy csontja összeforr.

* **Az iskolában.** A lelkész ur meglátogatja a népiskolákat, hogy meggyőződjön, mennyire haladtak a gyermekek a tudományban.

— No, fiam — kérde az egyikőtől — meg tudod-e mondani, mennyi: öt meg egy?

A gyerek nem felel.

— Hát gondolkozz csak . . . Ha adok neked öt almát meg egy almát, hány almád van!

— Hét!

— Hogyan hét?

— Mert egy van a tarisznyámban is.

* **Elveszett munkakönyv.** Galambos Ferencz pék-segéd a mult napokban Nagyváradon elvesztette munkakönyvét. A rendőrség a munkakönyv megsemmisítése iránt megtette a szükséges lépéseket, a káros pedig e helyen is felkéri azokat, akik könyve hollétéről tudnak, hogy azt vele tudassák.

* **Érdekes szöktetések.** Pécsről írják ezt a két nem mindennapi esetet: Városunkban mindenütt nagy meglepetést okozott a mult napokban az a hír, hogy az egyik előkelő

tolnamegyei földbirtokosnak a leánya hazulról megszökött. Kutatták is mindenfele, hogy ki volt a szöktető, azonban csak most tudták meg, hogy az nem más mint a földbirtokos kocsisa. Tolnavármegyében most természetesen mindenütt csak erről beszélnek, mert a leány a mellett, hogy nagyon előkelő és szép, még vagy egy tízmillió frtnak az örököse. S mivel már nagykoru, mi sem akadályozza, hogy egybe ne keljenek. Hir szerint az esküvő már a legközelebb meglesz. — A második eset hasonló: Egy öregebb földbirtokosnak a fiatal felesége a múlt napokban megszökött az — inasával. A férj azonnal utánna utazott a szökevényeknek, akiket Pécsen utól is ért. A botrányos szökésnek válóper lett a vége.

* **Szemoperálás mágnesvassal.** Érdekes műtetet hajtottak végre nemrég Helsingörben. Egy odaváló munkásnak a gyári munka közben vasszilánk furdott a szemébe, még pedig olyan mélyen, hogy az orvos nem tudott hozzáférni. Előhoztak tehát egy óriási mágnest, melyet az orvos a beteg szem felé irányított. A szem rögtön vérezni kezdett, ami azt jelentette, hogy a vasszilánk megmozdult. További manipulációkkal sikerült a szilánkot a szemzugba téríteni, honnan az orvos könnyű szerrel eltávolíthatta. A munkásnak ez a megsebzett szeme természetesen soha sem lesz többé oly ép, mint volt annak előtte, de az operációnak mégis sokat köszönhet: megmentette a tökéletes megvakulástól.

* **Az elefántsontról.** Általánosan ismeretes, hogy az »elefántsontra«-nak nevezett anyag nem más, mint az elefántok hosszú agyarái, vagyis fogai. A legtöbb elefántsontró Afrika szolgáltatja, ahonnan az 1857—1876-i időszakban évenként átlag 774.000 kilogramm jött kereskedésbe, még pedig Európába 614.000 kgr., Indiába 100.000 kgr. és Amerikába 60.000 kgr. Az évenként Afrikából kereskedés jövő elefántsontró értékét 6—7 millió frtra becsülik; az évenként elejtett elefántok számát pedig 50.000-re becsülik. Bár a vén elefánt agyara elérheti a 70 kgrammot is, mégis a kereskedésbe jövők átlag csak 30 kgr.-ot nyomnak. Az ázsiai elefánt jóval kevesebb, körülbelül 5—800 kgr. elefántsontró szolgáltat évente, melyből alig kerül valami Európába, bár a Siamból valót legjobban becsülik. A leggyesebb elefántsontrófaragók a kínaiak és a japánok.

* **Megfelelt.** Egy katonatiszt, a ki nem szerette valamikor a színészeket, egy ebédnél szemközt ült egy színésszel. A tiszt félszemmél a színész felé sandítva, a következő szavakkal fordult szomszédjához:

— Ha olyan fiam volna, aki buta, színésznek adnám.

— Az ön atyja — szólal meg a színész — úgy látszik, más véleményen van.

* **Arthat-e a fürdő a gyermeknek?** A fürdő, illetve annak vize okozta ártalmáról csak újabban tudunk. Ismereteinket Berlinből kapjuk, ahol a vagyonosabb szülők nem a kevés és iszapos vizű folyón levő uszodákban, hanem a város vízvezetékének fölmelegített tiszta vizével táplált bassinfürdőkbe járatják gyermekeiket. E gyermekeken sokszor a tifuszhoz hasonló — s mint utóbb kiderült, — a bassinben elszaporodó baktériumok által okozott betegséget észleltek a szülők és orvosok már több év óta, de csak Baginsky orvostanár figyelmeztetésére kutatták és találták meg ennek okát. A bassinben ugyanis, annak dacára hogy oda csupán a test előzetes beszappanozása és lemosása után szabad belépni, erős szaporodása indul meg a baktériumoknak oly annyira, hogy a víz teljes lebecsátása s a falakon maradt szennynek sósavvá való lezárólása után bebecsátott s majdnem baktériummentes vezetéki vízben huszonnégy óra múlva 22.000—24.000 csira volt kimutatható. Ugyanakkor a víz zavarossá, piszkossá vált. Ha ily rohadásban levő vizből a gyöngye gyomru gyermek fürdés közben lenyel, beleiben a rohasztó baktériumok szaporodhatnak s így betegséget okozhatnak. Ajánlatos tehát, hogy a szülő előbb nézzen szíjjel abban a fürdőben vagy uszodá-

ban, ahová gyermekét nyáron fürödni küldi, és csak olyanba bocsássa gyermekét az uszás és fürdés áldásainak élvezésére, amelyeknek a víz és öltözőhelyek stb. tisztaságáról személyesen meggyőződött.

* **Angol írónő mint utczasopró.** Hogy mit képes egy energikus hölgy, ha megkezdett munkáját beakarja fejezni, mutatja Sparow Ada angol írónő példája. A nevezett angol írónő oly könyvet szándékozik kiadni, melyben megösmertesse a londoni szokásokot, úgy az előkelő társaságét, mint az alsóbb osztály szokásait. Személyes benyomások szerzése végett arra is ráadta a fejét, hogy beálljon utczasoprónak. Még szegényesebben öltözve mint többi társai, a legnagyobb szorgalommal végezte munkáját. Nem volt oly munka, melyet visszautasított, hisz arról volt szó, hogy a szükséges tanulmányokat szerezzék meg s megkezdett és különösen mellékfoglalkozása mellett is folytatott művének az igazság színezetét adja. Csak nemrégiben vett bucsut goromba és nem nagyon tiszta munkástársaitól, kik őt nagyon megszerették — s akiktől adatokkal meg-
rakodva visszatért régi társaságába.

* **Párisi fagyfalt.** A nyári meleg idején a párisiak mindennap átlag 400.000 kilogrammnyi jeget fogyasztanak el fagyfalt formájában. Ezt a statisztika igazolja, azt azonban már nem tudja kiszámítani, hogy hány és hány milliárd baktérium — különös typhus-bakterim — vándorol ilyenformán nap-nap után a párisiak gyomrába. A párisi cukrászok ugyanis főleg a Bois de Boulogne-ban levő tavak jegét használják a fagyfaltkészítésre, ennél a jégnél pedig fertőzöttebb jeget nehezen lehetne találni. Tudósok és a sajtó már ismételve tették figyelmessé a közönséget, hogy mily veszedelemmel játszhatik; de mind hiába. A párisiak a legnagyobb lelkiyugalommal fogyasztják a fagyfaltot és legkisebb gondjuk is nagyobb, mint hogy mennyi baktériumot kebeleznek magukba.

* **Kossuth Lajosnak 1848-iki leghivebb arcképe.** A fővárosi 1848—48-iki Kossuth muzeum évek óta foglalkozik annak megállapításával, hogy a világ minden részéből összegyűjtött ezernél többféle arcképek között melyik a leghivebb kép. Az 1848-iki nyomtatott és festett Kossuth képek olyan sokfélék és egymástól annyira elütők, hogy e miatt a nagy közönségnek különösen az újabb generációnak alig lehet fogalma arról, hogy hát milyen volt, hogy nézett ki 1848-ban a mi dicső kormányzónk. Ez az ügy valóban méltó arra, az évek óta folyó nagy munkára, a melylyel a budapesti 1848—49-iki és Kossuth muzeum megállapítani és elkészíteni törekszik a legnagyobb magyarnak tökéletes híu képét. Kossuthnak nyomtatásban megjelent legelső arcképét 1841-ben Eybel rajzolta, ki a bécsi Belvedernek képtár óre és híres arcképfestője volt. Eybel 1844-ben másodszor rajzolta köre Kossuth arcképét. Ez a két legrégebb nyomtatott kép igen szép, de a később készült nagyobb művészek képeiből, valamint az 1847-től 1853-ig készült Kossuth fényképek és Dangerotypek nyomán egész biztosan lehet megállapítani, hogy az Eybel képeken Kossuthnak arca nem egészen élethű. Nem rég elhunyt jeles festőnk az öreg Barabás 1848—49-ben négyszer rajzolta meg Kossuth arcképét. Ezek közt van egy, a mely az összes képekkel összehasonlítva igen sikerültnék mondható, de a másik három Barabás-féle Kossuth kép nem jó, épp úgy nem sikerültek mint a hogy Petőfit nem jól rajzolta meg a nagy mester. A legelső 1847-i Kossuth Dangerotyp arckép báró Helfert v. b. titk. tanácsosnak az 1848-iki események híres történetésének birtokában van, ki erről másolatokat ajándékozott Gr. Kreith Bélának. Érdekes, hogy a másolatokat báró Helfertnek jó barátja Lobanoff herczeg a meghalt bécsi orosz nagykövet készítette. A báró Helfert-féle Dangerotyp, a Barabás-féle legjobb kép és az amerikai ötféle Dangerotyp fényképek után és elvezetése nyomán festette meg Kossuth Ferencz ajándékképp Gr. Kreith Bélának, Kossuth Lajos 1848-iki leghivebb arcképét. Ugyancsak Kossuth Ferencz festette meg édes atyjának öregkori arcképét az élő Kossuthról oly híven, hogy a kik a legnagyobb magyart Turinban szerencsések voltak láthatni,

azok meggyőződtek arról, hogy soha életükben hivebb arcképet nem láttak, mint a minőt Kossuth Ferencz festett dicső atyjáról. Ezen eredeti és leghivebb képekről festenek most a budapesti 1848—49-iki muzeumban öregkori és 1848-iki Kossuth arcképeket, városok és egyletek számára. 230 forintba kerül szép rá-mával egy térdig festett életnagy Kossuth kép, melynek magassága másfél méter, szélessége egy és egy harmad méter. Életnagy mellkép formában: rámostól 25, 50 frt, vagy száz forintba kerül egy-egy jól festett Kossuth vagy Petőfi kép, sőt tíz forintért is ad a budapesti 1848-as és Kossuth muzeum egy fénykép után életnagy Kossuth képet. Fenti árak mellett a festőnek és a muzeumnak is kevés a haszna, miért is ez a vállalkozás inkább az 1848—49-iki és Kossuth kultusznak hoz áldozatot. A Bem Petőfi körképénél, a mely csatakép ma Budapestnek legérdekesebb látványa, ki van állítva 1848—49-iki muzeum legszebb része s itt látható (Városliget arena-ut 70. sz.) a Kossuth Ferencz által festett fenn leirt két nagyszerű Kossuth kép is. Mielőtt a Kossuth Ferencz által festett 1848-iki képet a Kossuth muzeum mint tökéleteset elfogadta volna, bemutatta a képet Barabás, Kovács Ernő és más olyan jeles művészeknek, kik Kossuthot 1848—49-ben és az 50-es években többször látták. Megnézték a képet a még élő 48-as jeleseink és Kossuthnak rokonai, barátai. Ezek után a kép addig lett javítva, míg egyhangulag kimondatott, hogy tökéletes.

— **Lapunk t. olvasóit — kik a nyár folyamán bárhova nyaralni mennek és a lapot oda járatni akarják — figyelmeztetjük, hogy ebbeli szándékokat illetve címüket a kiadóhivatallal tudassák. Lapunk kiadóhivatala készséggel fogja a kívánt helyre elküldeni a példányokat.**

A hódoló diszfelvonulás.

Oivasóink közül azokat, akik *Szent-István napjára a fővárosba* rándulnak, figyelmeztetjük arra, hogy Budapestnek jelenleg a legszebb, *legcsodálatosabb látványossága* az a körkép, mely az ezredévi hódoló diszfelvonulást ábrázolja.

A művészek egész kis serege — élén Eisenhut Ferenczel — közel két évig dolgozott a képen, amely úgy történelmileg, mint művészetileg remek alkotás. A művészek kitünősége maga elég garancia ugyan arra, hogy a festmény, mely az ezredévi ünnepélyek legnagyobb szerű mozzanatát örökíti meg — bámulatos legyen, de hogy annak becsét »kézzelfoghatólag« is kifejezzük, megemlítjük, hogy jóval többbe került *száz ezer forintnál*.

A festmény a *Városligetben* (az Andrássy-ut torkolatánál) látható egész nap, az esti órákban villanyvilágításnál.

A körképen arcképhűséggel *látható Magyarországának majdnem minden nevezetesebb embere*, továbbá azok a *banderisták* is szinte valamennyien, akik a hódoló diszfelvonulásban résztvettek, *tehát a mi véreink* is arcképhűséggel, saját diszöltönyeikben, saját lobogóik alatt; a nézőközönség közé a művészek igen sok országszerte ismert, kedvelt kitünőség és nevezetesség (hölgyek és urak) arcképeit főtötték le: lehetetlen, hogy közülünk bárki is aki a fővárosba fölutazik, ezt a festményt meg ne tekintse.

A nagyszerű körkép magyarázására, tájékozásul érdekesnek tartjuk elmondani a következőket: a földadat: megörökíteni, lefősteni a hódoló diszfelvonulást egy képen sokkal nehezebb volt a kivitel pillanatában, semmint felületen szemlélve a dolgokat, hihető volna. Mert a festmény egyik pontjánál elkezdni a menet ábrázolását s végig fősteni az egészet úgy, hogy a menet vége és az eleje szükségkép összetalálkozzék, — eszmétlen, üres szolgáló kép, egyszerű uoalmas lefestés leendett. S egyáltalán úgy kezdeni a lefőstés munkáját, mint más, például ipari munkát szokás: »az elején« — itt már jó eleve kizártnak kellett lennie, mert ha az elejét látjuk a menetnek a festményen, előtte, még a történelmi hűségnek is megfelelően, de természetesen, — okvetlenül egy jó darab utczának üresnek kellett volna maradnia, ami pedig egy hasonló fest-

ményen, melynek nyüzsgnie, hemzsegnie kell az élet, az akció mozgásától, valóságos kép-telenség.

Eisenhut tehát az egyetlen lehetséges módját választotta a megfőstésnek és megoldotta a kérdést úgy, hogy képe hiven vissza-tükrözi az eszmét, aminek kifejezésére a disz-felvonulás törekedett, de azért ráfőstötte a képre az egész banderiumot, annak minden jelentős alakját portrait-hűséggel is ábrázolván.

A banderium föl és elvonulásának legfőbb czélja, legkiemelkedőbb mozzanata kétségkívül a hódolat volt a király előtt, s a banderium kigyózó vonalának, hogy úgy mondjuk, a leg-tartalmasabb részét a szívet képezték az orszá-gok lobogóinak vivői. S ezek között is a legelső, legkiemelkedőbb mozzanatot annak kellett képezni, amint Magyarország zászlójá-val annak hordozója, Vay Béla báró hódolat-tal elvonul a király előtt — Vay mögött — és előtt a többi zászlós urakkal.

Ez képezi tehát a festmény magvát, — jegecedési pontját, s e pont körül kellett so-rakozniok a többi mozzanatoknak, amennyire lehetséges volt, a történelmi hűség szem előtt tartásával.

A kép legfőbb mozzanata tehát a királyi várpalota udvarán a király előtt történt, amint ott a zászlós urak menete — s előtte, mögötte a többi banderiumok elvonulnak. Min hogy azonban a zászlós urak az egész menetnek jóformán a derekán voltak, a menet elejének, a vezető Perczel Dezsőnek és a mö-götte levő vármegyék banderiumának más helyet kellett kijelölni a festményen, — olyant, a mely már nincs a várban, minthogy az eleje már akkor onnan elvonult.

Eisenhut tehát úgy alkotta meg főstmé-nyét, hogy a banderium azon részét, mely a menet elejét képezte és a várba az említett mozzanat kiemeléseinek nélkülözhetlenségénél fogva elhelyezhető már nem volt, — a Vár-mezőre helyezte vissza, abba az időbe, amikor ott a diszfelvonulás már feloszlófélben van, — de azért ott szépen megfősthető, s természet-szerűleg szerves összefüggésbe hozható magá-val az egész milleniumi diszfelvonulással.

Egy másik költői szabadság, a mivel az alkotó művész élni kénytelen, sőt köteles volt, az, hogy mindazon állami, katonai és egyházi főméltóságokat, akik részben diszhintóikban, részben az új országhoz kupolástermében, részben a Mátyás-templomban és előtte vettek részt az egész ünnepélyes aktusban, melynek a disz-felvonulás képezte legkiemelkedőbb mozzanatát — mint nézőket szerepelteti a királyi várpa-lota udvarán. Mert bizonyonnyal nagyon hiányos leendett e festmény, ha ép ezek az urak hiányoznak róla fölismerhető módra, másrészt azután ez lehetett egyetlen módja annak, hogy a magyarság e valódi, leghivatottabb kép-viselői is ott szerepelhessenek e képen, mely az egész nemzet ünnepét és hódolatát fejezze ki a legélénkebb módon. Ugyanebből az eszméből kiindulva a néző közönségbe, különösen a várpalota udvarán, tribünjén és környékén, sok olyan előkelő hölgyet és urat festettek le a mű-vészek, akik mint nézők teljes joggal tekinthe-tők a magyar közönség képviselőiül, minthogy többnyire jelentő szerepet játszanak a köz-életben.

SZINHÁZ.

N i o b e.

Nagyon rossz reklámot csináltak Niobének azok, akik mint »klasszikus angol bohózatot« jelezték a közönségnek a két *Paulton* ügyes művét. Az a »klasszikus« jelző nagyon alkal-mas a tiszteletteljes meghajlás előidézésére, de igen kevéssé csalogat a színházi pénztár elé. Részünkről legalább nem tudjuk a közönség tegnapi részvétlenségének más okát találni, mint hogy egyszerűen megjedte a klasszikus szótól s inkább megengedte, hogy kongó üres ház előtt mutassa be *Marosi Adél* egyik igen helyes alakítását.

Sajnos, hogy a közönség csekély száma látható nyomasztó hangulatot keltett a szin-

padon is, különösen a mellékszereplőknél. Iga-zán nem értjük, hogyan lehet olyan nemtörő-domsággal játszani, mint azt Niobe némely jelenetében, különösen az első felvonás elején tapasztaltuk.

A czimszerepet *Marosi Adél* adta sok jó akarattal és kellő átgondolásra valló alakítás-ban. Hanghordozása tökéletesen megfelelt szere-pének; kosztümjét is egészen helyesen választotta meg; azonban nagy-tévedés azt képzelnie, hogy a régi görög nők — akár a királyi szár-mazásuak is — okvetlenül égneek nyújtott ka-rokkal sétáltak és diskuráltak. Mikor a zaj és megújuló tapsokra természetes testtartással jelent meg a lámpák előtt, sokkal elragadóbb volt, mint a legérzékenyebb jelenetekben. Ettől eltekintve, alakításáról csak jót mondhatunk. Ez volt a közönség egészének a véleménye is, mely a művésznőt a felvonások végén többször hivta a lámpák elé s két remek virágcsokorral lepte meg. Az egyik csokor lángot kapott ugyan a felnyújtásnál, de hisz ott volt Niobe derék pártfogója, a jó Dunn Péter s az ő ügyessége segített itt is kis védenczén.

Dunn Péter szerepében *Vendrei* nevette meg ismét a közönséget. Nem rójuk fel hi-bájául, hogy néhányszor érthetetlenül elhadarta a mondókáját; ő már ezt megszokta, lassan majd csak megszokjuk mi is. Játéka különben minden egyéb tekintetben kifogástalan volt.

Laczkó A. (Karolin) és *Váradiné* (Helén) kitűnő két Xantippe volt. Valóban megesett a szívrünk szegény *Vendrei*, mikor ketten olyan heves keresztűz közé fogták. Ez egyike volt az est legsikerültebb jeleneteinek.

Baróti Irma (Hetty) aranyos kis bakfis volt. Kár, hogy a rendezés folytán olyan sok-szor kellett állania és nézegetnie a semmit. Ez talán mégsem tartozik egészen egy élénk bakfis szokásaihoz.

Bartos Gyuláról kell még különösebben megemlékeznünk, a ki Tomkins alakjában adott egy kis, de teljesen kidolgozott szerepet.

Több-kevesebb sikerrel működtek közre *Pataki*, *Leővei*, *Solti Helén*, *Miklósi Margit*, *Kövi Kornélia* és *Odry Árpád*. R-r.

Leszkay Egerben. Leszkay András színtársulata, mint Egerből írják e hó 23-ikán érkezik oda, ahol több ideig fognak játszani. A bemutató előadás 23-ikán lesz, amikor *Eche-garay: Folt, mely tisztít* című darabot adják elő.

EGYESÜLETEK.

A nagyváradi dijnok-egylet ülése.

Folyó hó 17-én délután 6 órakor tartotta meg az országos dijnok-egylet és nyugdíjintézet nagyváradi fiókja a megyei árvaszék tanács-ter-mében rendes havi választmányi ülését, a melyen jelen voltak: *Szilasy György* elnök, *Berkovits Kain* id. pénztárnok, *Kovács László*, *Jenny Bertalan*, *Kerekes István*, *Imre Ferencz* választmányi, *Schüller Antal* pótválasztmányi tagok és *Ch. Illyés János* tb. jegyző.

Az ülés lefolyása a következő volt:

A mult választmányi ülés jegyzőkönyvének felolvasása és hitelesítése után elnök bejelenti, miszerint *Südy Ákos* városi járásbíróági dijnok a tagok sorába lépett. Felolvasta továbbá jegyző az 1897. évi fiókegyleti kötségek hátralékosokat, mely hátralékosok behajtása elhatározott.

Megbizta továbbá a választmány dr. *Kazay Kálmán* orvos, azonkívül a gyógykezeléssel dr. *Gerő Sándor* orvos urat is.

Nagy vita és megfontolás tárgyát képezte a Budapesten építendő bérház mikénti kereszt-ülvitele, illetve létesítése. Azon tervezetet, mely szerint a telek az egylet vagyonából vétessék meg, még a mult ülésen helytelenítették; az újabb tervezet azonban, mely szerint a telek 2000 drb á 30 frtos kibocsátandó részvények-

ből szereztessék meg, a bérház pedig amortisa-tionális kölcsönrel építtessék fel, elfogadták; a kibocsátott részvények aztán 50 év alatt a bérház évi tiszta jövedelméből visszaváltatik kisorsolás útján s így az egylet 50 év múlva egy 200 ezer frtos bérház tulajdonosává lesz. Mire az elnök az ülést 8 órakor bezárta.

MULATSÁG.

Dalestély. A nagyváradi ipartestület ifju-ság önképző egyletének dalköre 1898 augusztus 20-án az ipartestület házánál *Schüch József* vendéglőjében dalestélyt tart. Belépti díj nincs. Kezdeté fél 8 órakor. A dalestély műsora a következő: 1. Honfi dal. 2. Népdal. 3. Bordal. 4. Bölcső dal. 5. Esti ima. 6. Népdal. 7. Vadász induló. 8. Népdal.

REGÉNY-CSARNOK.

TIZ EV MULVA.

Irta: Stella.

3.

— Nem értelek Pista — szolt egy napon *Richard* öcséséhez, ki közös garson szobájuk pamlagán hever és kiejti kezéből a könyvet mit épen olvasott. — Te most nagyon megváltoztál. Kevéssel ezelőtt még azt mondtad mikor *Zsófi*káékhoz kiváltak »hagyj nekem békét azzal a libácskával, ugy unom magam náluk, hogy majd elalszom« és most te hívsz engem. Mi történt?

— Velem semmi, — mond Pista karszé-kében hátradölvé, hatalmas füstöt bocsájtvá szivarjából. Ti változtatok meg és nem én. A mint látom hál' Istennek már benő a fejetek lágya s felhagytok azzal az éretlen ábrándozással, így aztán csak el lehet veletek egy dél-utánt tölteni.

— Igen nagyon megtisztelve érezzük ma-gunkat.

— Külömben az a kis lány előnyére vál-tozott, ki nem állhatom az excentrikus embe-reket, ő pedig annak ígérkezett.

— Miért mondd excentrikusnak? Tán mert ki akart emelkedni a mindennapi élet homályá-ból, leakarta rázni magáról a köznapiasságot, mert untatta az a lélekölő egyformaság, mely *Baktán* körülvette. Te mi vagy más eszerint mint excentrikus, nem tudósna készülsz?

— Rólam most nincs szó, de mit pártolod annyira, mit igazolod, hát nem ismerem én ép ugy mint te, nem akart mindig színészni, apácza vagy doktornő lenni?

— No és igaz lett volna ha akarátát, hajla-mait követi, — felel *Richard* felkelve a pamlag-ról s a kandallóhoz támaszkodik.

— Ha apácza vagy doktornő lesz? Hahaha!

— Ments Isten! Színészni és meghódítja a világot a kedvességével a tehetségével!

— Mondd inkább szépségével, mert talantum-nak éppen nem mondhatni.

— Kedves öcsém hagyjuk ezt, mond *Richard* idegesen forgatva cigarettáját ujjai között — ne rontsuk el a mai szép egyetértést áldatlan vitat-kozással. Sokkal kevésbé ismered a nőket, azaz *Zsófi*t, semhogy ítéletet mondhas róla.

— Nem ismerem? Édes bátyám, hisz ez sértés, annyi évi ismeretség, nem barátság után még ítéletet sem mondhatni róla, Szép véle-ményed van rólam mondhatom!

— Nem ugy gondoltam felel *Richard* kissé zavartan, hanem hogy a nőknek sokkal kevesebb időt szenteltél eddig sem, hogy megismerhetted őket. Gondolsz-e rájuk, foglalkozol-e velük a mint kilépsz a társaságukból csak egy pillanatig is? Én csak eleget vagyok közöttük, azért azt hiszed, kiismerhettem *Zsófi*n kívül csak egyet is?

— És őt teljesen ismered?

— Igen, azt mondhatom egész határozott-sággal.

— Szeretném ha egyszer alkalmam nyilnók az ellenkezőt bebizonyítani. De hagyjuk ezt, folytassuk a hol elhagytuk! Szivesen vettél volna ha az ideálad — mert annak kell lennie, különben nem védelmeznéd annyira — a világot jelentő deszkákra lép és kiteszi magát annak a sok vizsga szemnek. Külömben csupa idealizmu-sokból nagylelkű lennél és osztznál...

— Hagyd már abba kérlek, mert megharag-

szom, szólott Richard mérgesen fel és alá járva a szobában.

Pista az egész beszélgetés alatt feszült figyelemmel kísérte bátyja minden mozdulatát, arcának, szemének kifejezését s a mit látott eléggé felvilágosította a helyzetről. Ő is felállt karszékéből az ablakhoz lépett, arcán fájdalmas vonás lett látható szemei révedezve tekintetek a távolba.

Hát ennyire vagytok?! — mondá kis szünet után lemondásteljes hangon.

Pista bátyjával történt beszélgetése óta tisztába volt magával, illetőleg a helyzettel. Richard szereti Zsófit az világos és hogy a leány sem idegenkedik tőle, az is bizonyos. Így hát mi történjék vele? És voltaképen mi kell, hogy történjék vele? Azok amint látszik szeretik egymást »áldás a frigyükhöz, legyenek bogdogok.« De mi köze mindenhez neki? Eleinte maga sem tudta, azelőtt t. i. amíg a Richárd érzelmeiről meg nem bizonyosodott, de azután tudatára jött, hanem hát ez a tudás végtelenül fájdalmas volt.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

Ő Felsége születés napja.

Budapest, aug. 18. (Saj. tudós. táv.)
A budavári Mátyás-templomban tartott hálaadó istentiszteleten a székes főváros képviselőiben megjelentek Márkus József főpolgármester, Matucka Alajos helyettes polgármester, Waszilievits János tanácsos, Medvey Zsigmond, Frey József, Heinrich István és Gundel János fővárosi bizottsági tagok, a kik mindannyian fényes magyar diszruhában jelentek meg. A polgármesterek és bizottsági tagok kíséretében a székes főváros díszbe öltözött huszárjai voltak.

Ő Felsége a király születése napját a pesti ágost. hitv. evangélikus német egyház is fényesen megünnepelte. Az ez alkalomra ünnepiesen feldíszített Deák-téri templomban isteni tisztelet volt, melyen az egyházugyekezet előkelősége igen nagy számban jelent meg. Broschkó Gusztáv Adolt segédlelkész mondott az isteni tisztelet keretében megható imát a királyért és a királyi családjáért.

A kiegyezés ügye.

Budapest, aug. 18. (Saj. tudós. táv.)
Ugy hírlik, hogy Kuen Héderváry gróf a napokban Budapestre jön, hogy a kiegyezés vajudó ügye fölött a pártokkal érintkezésbe lépjen. Jöttek az illetékes körök nagy fontosságot tulajdonítanak.

A Reichsrath összehívása.

Bécs, augusztus 18. (Saj. tud. táv.)
Az osztrák Reichsrathot szeptember 12-re összehívják.

Haller contra Ugron.

Héjjasztalva, aug. 18. (Saj. tud. táv.)
Gróf Haller János Székely-Udvarhely megye főispánja pisztolypárbajt vívott Ugron Zoltán földbirtokos cs. és kir. kamarással. A főispán nevét a napokban többféle ügygyel kapcsolatban emlegették. Nem rég Orbán József földbirtokos vonta kétségbe a grófi koronához való jogot. E hó elején tartott megyei közigazgatási bizottság ülése alkalmával történt aztán az, hogy Ugron Zoltán e bizottság tagja távolmaradását egy a főispánhoz címzett

levelezőlapon mentette ki, amit az tiszteletlenségnek vett s levélben rendreutasította Ugron Zoltánt. Egyik fővárosi lap szellőztette ez ügy részleteit s ez állította egymással szembe a két férfiut. A párbaj azonban minden vér nélkül ment végbe.

A hadgyakorlatok áldozatai.

Arad, augusztus 18. (Saját tud. táv.)
A Temes folyón épült hid ma végzetes szerencsétlenség okozója volt. A hidon ugyanis pár század katona akart átvonulni a Móriczföld felé, de a hid nem bírta meg a terhet s kétségbeejtő ingadozások után nagy robajjal leszakadt és hét katona belefult a sebes folyamba. Többen súlyos ütődéseket szenvedtek. A nehéz felszerelés iszonyuan megnehezítette a kétségbeejtő helyzetből való szabadulást s ez okozta többek halálát.

Inger Szolimán és a hadügyminiszter.

Budapest, aug. 18. (Saj. tudós. táv.)
A »B. H.« két okmányt közöl az Inger Szolimán ügyben, melyben a hadügyminiszter annak idején értesítette Weisz Manfredet gyárost, hogy az 15.000 töltény Szomaliba szállítása ellen kifogása nincs.

A kubaiak támadnak.

Budapest, aug. 17. (Saját tud. táv.)
Washingtonból jelentik: Santiago előtt mintegy 13 ezer kubai táboroz és a legközelebbi szerdán megakarja kísérteni a városba bejutni. Larton tábornok proklamációt bocsátott ki, melyben felszólítja őket, hogy fegyverüket tegyék le és oszoljanak szét. A kubaiak előőrsei már Santiago közelében czirkálnak.

Eltiltott előadás Chimay hercegnő kérelmére.

Budapest, aug. 18. (Saj. tudós. táv.)
Zürichből írják: Az itteni népszínházban a »Chimay hercegnő« című darab előadását Chimay hercegnő saját kérelmére a rendőrség betiltotta. Az igazgatót, ki a darab visszavonásaért a hercegnőtől 3000 frankot követelt, letartóztatta zsarolásért.

KÖZGAZDASÁG.

Reich Jenő s Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Határidők.

Budapest, augusztus 18.

Buza őszre	8 98
Buza tavaszra	8 33
Uj tengeri	4 31
Tengeri augusztusra	5 02
Rozs őszre	6 68
Zab őszre	5 40

Értéktőzsde

Az irányzat szilárd.

Budapest, augusztus 12.

Salgótarjáni	620.—
Wggon-kölesön	244.—
Villamos vasut	256.75
Osztrák hitel	361.—
Magyar hitel	396.50
Allamvasut	362.—
Déli vasut	78.—
Rimamurányi	253 50
Magyar jelzálog	207.—
Magyar leszámítoló	262 50
Iparbank	104 25

Budapest közuti	889.—
Kereskedelmi	1435.87

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1898. augusztus 18-án

Magyar aranyjárdék 4%	120.50
Magyar koronajárdék	98.60
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4,10%	119.25
Magyar vasuti kölcsön ezüsbén 2,10%	100.50
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	120.—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	97.—
Italmérési jog megváltási kötvény	100.60
Horvát-szlavón földtehermentesítési kötvény	97.75
Magyar nyereséj-sorsjegy-kölcsön	158.50
Tiszabályozói és szegedi sorsjegyek kölcsön	140.—
Osztrák járadék papírban	101.50
Osztrák járadék ezüsbén	101.35
Osztrák járadék aranyban	121.50
Osztrák korona járadék	101.50
1860. Osztrák államsorsjegyek	140.65
Osztrák magyar bankrészevény	905.—
Magyar hitelbankrészevény	396.50
Osztrák hitelintézeti részevény	361.50
Páris vista	361.75
Német birodalmi márka	58.80
London vista	120.65
Páris vista	47.56
20 márkás arany	11.76

NAGYVÁRADAI SZINKÖR.

Évadbérlet 106. szám.

Kisbérlet 104. szám

Páros

Páros

Ma csütörtökön, 1898 augusztus 19-én
a kolozsvári országos nemzeti színház személyzetével:

itt először:

1848.

(HADAK UTJA.)

Látványos színmű, előjátékkal 9 képben. Irta: Verő György.

Előjáték: »Márczius 15.« »Április 11.« I. kép: »Az utolsó jobbhagy.« (Doboló, 1848. október.) II. kép: »A hadak útja.« III. kép: »A tűzpróba.« (Gábor Áron ágyugyára. Kézdi-Vásárhely 1848. november.) IV. kép: »Diadalról-diadalra.« (Piski 1849. február.) V. kép: »Otthon!« (Doboló, 1849. Márczius.) VI. kép: »A vég kezdete.« (Szegesvár—Félegyháza 1849. Julius.) VII. kép: »Fekete karácsony« (Doboló, 1849. decz.) VIII. kép: »Fehér karácsony« (Doboló, 50 év múlva.) IX. kép: »Álom.«

Személyek az előjátéokban:

Petőfi Sándor	Pataki Béla
Jókai Mór	Váradai Mór
Irinyi József	Fodor J.
Zakár Gergely, jogász	Heltai N.
Német polgár	Tóth N.
A felesége	Váradiné
Második polgár	Vank I.
Egy hölgy	Marosi Adél
Gr. Baththyány Lajos, miniszterelnök	Odry Árpád
Gr. Széchenyi István	Szentgyörgyi I.
Kossuth Lajos	E. Kovács Gy.
Vasvári Pál	Ághy Sándor
Egy polgár	Török K.
Egy uri hölgy	Miklósi Ilona

Személyek a darabban:

Darkó Mózes, székely paraszt	Török K.
Débor, a felesége	Laczkó A.
György fiaik	Tompai K.
Laczkó	Kassai K.
Eszter, György felesége	Székely Irén
Pistuka, a fiok	Fehérváry M.
Zakár Domokos, örmény kereskedő	Vendrei Ferencz
Kiriska, a felesége	K. Árpási Kata
Gergely, a fiok	Heltai N.
Anikó, a leányuk	Turchányi Olga
Balta János, dultó biztos	Bartos Gyula
Pupók Mihók	Hornvánszky L.
Sata, székely paraszt	Lebvey Leo
Antos, kath. plebános	Gergely M.
Bardócz, ref. pap	Odry Árpád
Radó, székely paraszt	Szabó József
Petőfi Sándor	Pataki Béla
Gábor Áron	Váradai M.
Egy székely őrtálló	Vank István
Jeri, Zakár szolgálója	Zajonghy E.
Bem József, honvéd tábornok	Szentgyörgyi I.
Egy honvéd őrnagy	Fodor J.
Egy császári tiszt	Tóth N.
Egy honvéd káplár	Vank I.
Egy honvéd tiszt	Lantos J.
Egy honvéd	Szabó J.
Istán, György fia	Ághy Sándor
Eszlike, György unokája	Székely Irén
Aniska, Laczkó unokája	Turchányi Olga

Kezdeté fél 8, vége 10 óra után.

Holnap, szombaton:

1848.

Látványos színmű 9 képben.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1898. évi május 1-től.

Kolozsvár—Nagyvárad—Budapest.						Budapest—Nagyvárad—Kolozsvár.						Püspök-Ladány—Debreczen—Érmihályfalva.					
	Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	T. v.
Kolozsvár ind.	11 01	5 23	7 00	6 13	—	Budapest ind.	9 15	2 15	5 45	8 30	—	P.-Ladány ind.	4 06	1 31	6 00	2 29	6 05
B.-Hunyad >	12 20	6 40	8 37	7 54	—	Nagykátá >	10 20	3 25	7 54	10 16	—	Debreczen >	5 22	3 —	6 55	3 56	8 20
Csucsá >	12 52	7 09	9 19	8 32	4 49	Szolnok >	11 19	4 23	9 27	11 31	—	Érmihályfalva érk.	6 35	4 01	7 38	4 58	9 28
Bucsa >	—	—	9 33	8 51	5 13	P.-Ladány >	12 55	5 55	11 53	2 00	5 00	Érmihályfalva—Debreczen—Püspök-Ladány.					
Brátka >	—	—	9 50	9 10	5 38	Báránd >	—	—	12 07	2 12	5 17		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	Gy. v.
Rév >	1 34	7 47	10 08	9 30	6 13	Sáp >	† 1 17	† 6 15	12 24	2 27	5 38	Érmihályfalva ind.	6 36	11 09	5 35	9 14	8 13
Élesd >	† 1 48	† 7 59	10 25	9 48	6 42	B.-Ujfalu >	1 33	6 30	12 46	2 47	6 04	Debreczen >	3 37	12 36	8 15	10 27	8 54
Mező-Telegd >	2 01	8 11	10 42	10 07	7 10	M.-Peterd >	—	—	1 00	3 00	6 21	P.-Ladány érk.	5 13	1 45	9 45	11 28	9 48
F.-Vásárhely >	—	—	11 01	10 27	7 38	M.-Keresztes >	—	—	1 14	3 12	6 37	Debreczen—Nagy-Léta—Vértés.					
Várad-Velenceze >	2 25	8 32	11 10	10 37	7 51	Bors >	—	—	1 28	3 25	6 56		V. v.	V. v.			
Nagyvárad érk.	2 31	8 38	11 17	10 44	8 —	Püspöki >	—	—	1 36	3 32	7 08	Debreczen i.	8 35	4 21	Nagy-Léta-	V. v.	V. v.
Nagyvárad ind.	2 38	8 43	11 32	11 04	2 22	Nagyvárad érk.	2 11	7 07	1 48	3 42	7 22	Vértés ind.	5 25	1 05			
Püspöki >	—	8 51	11 42	11 14	2 37	Nagyvárad ind.	2 18	7 14	2 06	3 58	1 22	Sáránd >	9 28	5 06	Vértés ind.		
Bors >	—	—	11 50	11 22	2 48	V.-Velenceze >	2 25	—	2 30	4 05	1 31	H.-Bagos >	9 41	5 17	M.-Pályi >	5 47	1 30
Mező-Keresztes >	—	—	12 03	11 37	3 20	F.-Vásárhely >	—	—	2 41	4 16	1 46	H.-Pályi >	10 05	5 41	H.-Pályi >	6 03	1 48
Mező-Peterd >	—	—	12 15	11 50	3 38	M.-Telegd >	2 50	7 43	3 03	4 38	2 19	M.-Pályi >	10 20	5 55	H.-Bagos >	6 18	2 05
B.-Ujfalu >	3 18	9 23	12 29	12 05	4 16	Élesd >	† 3 04	† 7 56	3 21	4 56	2 50	N.-Léta-	—	—	Sáránd >	6 40	2 29
Sáp >	† 3 33	† 9 38	12 47	12 25	4 49	Rév >	3 26	8 18	3 45	5 20	3 32	Vértés érk.	10 43	6 15	Debreczen é.	7 18	3 13
Báránd >	—	—	1 01	12 41	5 13	Brátka >	—	—	4 06	5 43	4 08	Sáránd—Derecske.					
P.-Ladány >	4 05	10 06	1 34	1 19	5 31	Bucsa >	—	—	4 27	6 04	4 36		Sz. v.	Sz. v.			
Szolnok >	5 39	11 44	3 35	3 37	—	Csucsá >	4 16	9 06	4 53	6 31	5 03	Sáránd ind.	9 38	5 16	Derecske ind.	6 00	1 49
Nagy-Káta >	6 34	12 41	4 45	5 07	—	B.-Hunyad >	4 52	9 37	5 32	7 16	—	Derecske érk.	9 57	5 35	Sáránd érk.	6 20	2 09
Budapest érk.	7 50	1 50	6 20	7 10	—	Kolozsvár érk.	5 55	10 37	6 59	8 33	—	Derecske—Sáránd.					

Nagyvárad—Szeged.				Szeged—Nagyvárad.				Nagyvárad—Arad.				Arad—Nagyvárad.			
	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.
Nagyvárad ind.	10 20	4 25	7 30	Szeged ind.	3 45	10 25	6 40	Nagyvárad ind.	10 20	4 25	7 30	Arad ind.	5 10	11 20	9 35
Ósi >	10 30	4 36	7 44	H.-M.-Vásárhely >	4 44	11 05	7 57	Cyula >	12 21	6 34	10 21	Kurtics >	5 39	11 52	10 07
Less >	10 48	4 56	8 06	Orosháza >	5 39	11 54	9 38	Békés-Csaba >	2 23	7 17	4 32	Kétegyháza >	6 14	12 37	10 54
Gyapju >	10 56	5 04	8 18	Csaba >	7 00	2 33	4 50	Kétegyháza >	2 54	7 44	5 03	Békés-Csaba >	7 —	2 33	4 50
Cséffa >	11 0	5 12	8 29	Gyula >	7 27	3 05	5 26	Kurtics >	3 28	8 20	5 38	Gyula >	7 27	3 05	5 26
Szalonta >	11 26	37	9 08	Sarkad >	7 47	3 27	5 56	Arad érk.	3 55	8 47	6 05	Nagyvárad érk.	9 32	5 30	8 31
Kötegyán >	11 46	† 57	9 37	Kötegyán >	† 7 56	3 39	6 09	Szombatság-Rogoz—Dobrest.							
Sarkad >	11 57	6 9	9 51	Szalonta >	8 23	4 10	6 47					Dobrest—Szombatság-Rogoz.			
Gyula >	12 21	6 34	10 21	Cséffa >	8 42	4 34	7 18	Szombatság-Rogoz ind.	6 08	7 55	Dobrest ind.	4 22	6 36		
Csaba >	2 10	7 22	4 44	Gyapju >	—	4 42	7 29	Nánhegyesel >	† 6 34	† 8 21	Nánhegyesel >	† 4 32	† 4 46		
Orosháza >	3 10	8 32	5 50	Less >	9 04	5 00	7 51	Dobrest érk.	6 44	8 31	Szombatság-Rogoz érk.	4 56	7 10		
H.-M.-Vásárhely >	4 00	9 26	7 00	Ósi >	9 21	5 19	8 16	Szombatság-Rogoz—Dobrest.							
Szeged >	4 35	10 20	7 55	Nagyvárad érk.	9 32	5 30	8 31								

Nagyvárad—Belényes—Vaskóh.				Vaskóh—Belényes—Nagyvárad				Nagyvárad—Gyoma				Gyoma—Nagyvárad.			
	V. v.	Sz. v.			Sz. v.	Th. v. sz. sz.			V. v.	Sz. v.			Sz. v.	V. v.	
Nagyvárad ind.	3 50	2 40		Vaskóh ind.	4 30	2 30		Nagyvárad ind.	5 50	2 37		Gyoma ind.	3 40	2 40	
V.-Velenceze >	4 05	2 51		Lunka-Rézbánya >	† 4 42	† 2 43		Ósi >	6 09	2 51		Déva-Ványa >	4 37	3 43	
Félix-Füredő >	4 32	3 13		Szudrics >	5 09	3 12		Uj-Palota >	6 24	3 05		Körös-Ladány >	5 13	4 25	
Kardó >	4 50	3 27		Belényes >	5 37	3 52		Gyires >	6 41	3 17		Szeghalom >	5 40	4 56	
Magyar-Gyepes >	5 50	4 17		Sonkolyos >	† 5 58	† 4 15		Körösszeg >	7 02	3 36		Vésztő >	6 12	5 33	
Tasádfő >	6 07	4 31		Belényes-Ujlak >	6 10	† 4 27		Szakál >	7 39	4 05		Kót >	6 38	6 08	
Drág-Cséke >	6 30	4 45		Borz >	† 6 19	† 4 37		Nagy-tóti >	7 55	4 21		Íráz >	6 52	6 22	
Magyar-Cséke >	6 50	† 5 —		Sólyom >	6 35	4 58		Komádi >	8 25	4 32		Komádi >	7 10	7 04	
Dused >	† 7 05	† 5 12		Gyanta >	6 56	† 5 19		Íráz >	8 42	4 49		Nagy-tóti >	7 22	7 13	
Szombatság-Rogoz >	7 46	5 47		Hollód >	7 10	5 34		Kót >	9 19	5 14		Sakál >	7 48	7 49	
Hollód >	7 58	5 58		Szombatság-Rogoz >	7 31	6 03		Vésztő >	9 44	5 32		Körösszeg >	8 11	8 18	
Gyanta >	8 12	6 11		Dused >	† 7 55	† 6 34		Szeghalom >	10 34	6 13		Gyires >	8 33	8 33	
Sólyom >	8 38	6 36		Magyar-Cséke >	† 8 07	† 6 49		Körös-Ladány >	11 —	6 31		Uj-Palota >	8 47	8 53	
Borz >	† 8 53	† 6 50		Drág-Cséke >	8 26	7 17		Déva-Ványa >	12 03	7 21		Ósi >	9 03	9 12	
Belényes-Ujlak >	9 05	7 01		Tasádfő >	8 40	† 7 33		Gyoma érk.	12 45	8 06		Nagyvárad érk.	9 20	9 30	
Sonkolyos >	† 9 18	† 7 13		Magyar-Gyepes >	8 54	7 50		Nagyvárad—Érmihályfalva							
Belényes >	10 04	7 47		Kardó >	9 27	† 8 31						Érmihályfalva—Nagyvárad.			
Szudrics >	10 27	8 09		Félix-Füredő >	9 40	† 8 45		Nagyvárad ind.	6 50	5 40	Érmihályfalva ind.	5 05	5 20		
Lunka-Rézbánya >	10 56	† 8 21		V.-Velenceze >	10 01	9 09		B.-Püspöki >	7 17	5 57	Érselind >	5 37	6 01		
Vaskóh érk.	11 12	8 49		Nagyvárad érk.	10 11	9 19		Bihar >	7 44	6 20	Székelyhid >	6 14	6 46		
Székelyhid—Margitta								Margitta—Székelyhid							
	V. v.	V. v.			V. v.	V. v.			V. v.	V. v.			V. v.	V. v.	
Székelyhid ind.	9 50	7 55		Margitta ind.	4 35	4 45		Paptamási >	8 13	6 48		Nagykágya >	6 27	7 00	
Apátkeresztur >	10 46	8 41		Monos-Petri >	4 46	4 56		Gyapoly >	8 29	7 03		B.-Diószeg >	6 42	7 20	
V.-Ábrány >	11 03	8 55		V.-Ábrány >	4 57	5 08		B.-Diószeg >	8 52	7 24		Gyapoly >	6 59	7 38	
Monos-Petri >	11 16	9 06		Apátkeresztur >	5 13	5 26		Nagykágya >	9 07	7 38		Paptamási >	7 24	8 04	
Margitta érk.	11 28	9 16		Székelyhid ér. reg.	5 54	6 07		Székelyhid >	9 40	8 03		Bihar >	7 45	8 28	
Menetdíj krban állami vasuton								Füredő-vonatok.							
I. o.	II. o.	III. o.	Sz. v.	Sz. v.	Szept. 15-ig	Sz. v.	Sz. v.	Szept. 15-ig	Sz. v.	Sz. v.	Szept. 15-ig	Sz. v.	Sz. v.	Szept. 15-ig	Sz. v.
—	—	—	—	—	11 27	—	6 19	—	10 23	—	—	—	—	—	—
—	—	—	8 07	9 38	11 32	1 08	4 20	6 30	8 07	10 30	—	—	—	—	—
30	15	10	7 50	9 24	11 17	12 54	4 06	6 09	7 53	10 13	—	—	—	—	—
40	22	15	7 38	9 11	11 04	12 41	3 51	5 56	7 38	10 —	—	—	—	—	—
40	22	15	7 35	9 08	11 —	12 38	3 48	5 52	7 35	—	—	—	—	—	—
40	22	15	7 24	8 57	10 42	12 27	3 35	5 35	7 23	9 53	—	—	—	—	—
Menetdíj krban közuti vasuton								Menetdíj krban közuti vasuton							
I. o.	II. o.	III. o.	Sz. v.	Sz. v.	Szept. 15-ig	Sz. v.	Sz. v.	Szept. 15-ig	Sz. v.	Sz. v.	Szept. 15-ig	Sz. v.	Sz. v.	Szept. 15-ig	Sz. v.
—	—	—	—	—	11 27	—	6 19	—	10 23	—	—	—	—	—	—
—	—	—	8 07	9 38	11 32	1 08	4 20	6 30	8 07	10 30	—	—	—	—	—
30	15	10	7 50	9 24	11 17	12 54	4 06	6 09	7 53	10 13	—	—	—	—	—
40	22	15	7 38	9 11	11 04	12 41	3 51	5 56	7 38	10 —	—	—	—	—	—
40	22	15	7 35	9 08	11 —	12 38	3 48	5 52	7 35	—	—	—	—	—	—
40	22	15	7 24	8 57	10 42	12 27	3 35	5 35	7 23	9 53	—	—	—	—	—

† A vonatok közlekedési ideje közép-európai idő szerint van kitüntetve. — A vastagabb számok este 6 órától reggeli 5 óra 59 percig terjedő éjjeli időt jelentik. A * jelzettek feltételes megálló helyek.